

TED ANKARA KOLEJİ VAKFI ÖZEL LİSESİ

A TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI DERSİ

UZUN TEZİ

“KARANLIĞIN GERÇEKLİĞİ”

Rehber Öğretmen: Zuhal Baloğlu

Öğrencinin Adı: Mete

Öğrencinin Soyadı: Hıdıroğlu

Öğrencinin Numarası: D001129-0028

Tezin Sözcük Sayısı: 3658

Araştırma Sorusu: Murat Gülsoy'un “Karanlığın Aynasında” adlı yapıtında gerçeklik algısındaki sapmaları yansıtmada uzamların işlevi nedir?

Öz(Abstract):

Uluslar arası Bakalorya Programı çerçevesinde hazırlanan A Türk Dili Edebiyatı dersi Uzun Tezi çalışmasında Murat Gülsoy'un "Karanlığın Aynasında" adlı yapıtındaki gerçeklik algısında yaşanan sapmalarda uzamların işlevindeki değişim incelenmiştir. Yapıtta değişiminin odak figürün ruhsal durumunu yansıtmada önemli olduğu görülür bu değişim kitabın başında hızlı bir biçimde yapılır. Bunun hem okuyucuyunun hem de karakterlerin gerçeklik algısını sorgulatan bir yönü olduğu söylenebilir. Bu tezin amacı figürlerin gerçeklik algılarındaki sapmaları incelemektir. Bu incelenme yapıttaki dört temel uzam üzerinden yapılmıştır. Çalışmada uzamlar, "Hastane, Orhan'ın yengesinin evi, Tiyatro ve Ece'nin evi " olarak başlıkara ayrılmıştır. Bu uzamların seçilme sebebi odak figürün gerçeklik algısındaki sapmaların bu uzamlarda doruk noktasına çıkmış olmasıdır.

Yapılan değerlendirme sonucunda uzamların odak figürün gerçeklik algısındaki sapmaları yansıtmada önemli bir işleve sahip olduğu görüldü.

Sözcük Sayısı: 120

İÇİNDEKİLER:

1-Giriş.....	4
2-Gelişme.....	5
2.1 Hastane	5
2.2 Orhan'ın yengesinin evi	8
2.3 Tiyatro	10
2.4 Ece'nin evi	11
3-Sonuç.....	17
4-Kaynakça	15

1. Giriş:

Bireylerin duygu düşünce ve davranışlarında ruhsal durumunda yaşadığı çevrenin etkisi oldukça fazladır. Bir insan yaşam algısı , olaylara yaklaşımı , içinde bulunduğu uzamların gerçekliğinden az ya da çok etkilenir. Murat Gülsoy'un "Karanlığın Aynasında" adlı yapıtında odak figür olan "Orhan" in gerçeklik algısındaki sapmalar, yapıtta birçok kez değişen, farklılık gösteren uzam ve "Orhan"ın değişiminin en önemli etmenlerinden bir olan "Ece" karakteri üzerinden okuyucuya yansıtılır. Orhan'ın yapıtta bulunduğu ve onun ruh halini, gerçeklik algısını değiştiren uzamlar "Hastane, Yengesinin Evi, Tiyatro ve Ece'nin evi" olarak düşünülebilir.

Karanlığın Aynasında adlı roman, normal bir aşk hikayesi gibi başlasa da yapıttaki bazı küçük ayrıntılar bazı olaylarda oturmamışlık izlenimi uyandırır. Yapıt , babasının izinden giderek doktor olmaya karar veren bir figür çerçevesinde oluşturulur. Babasından etkilenen odak figür babasının arkadaşının , Turhan Hoca'nın yardımıyla girdiği hastanedeki diğer doktorlara nazaran "vasat bir hekim" olduğunun farkındadır. Sıradan , hayatı Ece Karabey ile karşılaştıktan sonra değişmeye başlar. Yaşam algısı "Var oluş" ve "Yok oluş" dan ibaret olmaktan çıkar ve etrafındaki en değersiz nesnelere bile anlam kazanmaya başlar. Orhan, Ece ile daha yeni tanışmış olmasına rağmen yoğun bir şekilde yaşadığı duygu değişiminin etkisiyle çevresindeki her şeyi farklı algılamaya başlar. Bunu aşk olgusuna bağlayabiliriz. Yapıtta "Ece" eser boyunca kendisinin duygusal ve psikolojik yönden hiçbir değişime uğramamış olan figür Ece'dir. Öte yandan Orhan'ın Ece'yi gördüğü ilk andan itibaren hayatının değışeceğini, farklı olacağı işareti kitabın başında hissettirilir. " Ama üzölmeme gerek yoktu, içimdeki heyecan artık hayatın benim için farklı olacağını deliliydi. Bir şeyler olmaya başlamıştı. Ama bunları sonradan anlayacaktım çok sonradan.(Gülsoy ,10)" .

Murat Gölsoy'un bu kitabının seğıilme sebebi yapıtın diğer yapıtlarından farklı olarak normal bir aşk hikayesi gibi başlamasıdır. Aşık olgusu üzerine kurulan bu yapıt başlarda okuyucuya bir aşk hikayesi gibi gözükse de aslında bir şeylerin ters gittiği izlenimini de verir. Okuyucu kitabın çoğunu aklında soru işareti ile olur. Bu da yapıtın sürükleyiciliğini artırır.

Ece Karabey odak figürün heyecanlandırıcı kişi olarak betimlenir. Yapıt boyunca da bu heyecan hissettirilir. Artık , odak figürün tüm yaşamını , duyu ve davranışlarını , değiştirme özelliğine sahiptir. Bu tezin amacı da Murat Gölsoy'un "Karanlığın Aynasında" adlı romanda odak figür olan Orhan'ın yaşadığı duygusal sapmaların ortaya çıkmasında ve ilerlemede uzamların birey üzerinde etkisidir. Yapıtta odak figürü etkileyen birden fazla uzam olduğu için tez, bu nedenle bu uzamlara bağlı alt başlıklarda incelenir. Bu bağlamda odak figürdeki değişimler; hastane , Orhan'ın yengesinin evi , tiyatro ve Ece'nin evi olmak üzere dört alt başlıkla ele alınmıştır.

2. Gelişme:

2.1 Hastane:

Hastane uzamı yapıt boyunca sadece bir kez okuyucunun karşısına çıkar. Odak figür olan "Orhan" ın bu uzamda bulunma sebebi doktor olmasıdır. Orhan bu uzamda sevmediği insanlarla çalışmak zorundadır. Orhan figürüne göre hastane onun sadece bulunma zorunluluğu hissettiği bir uzamdır. İşini severek yaptığından hiçbir zaman söz etmez. Sadece ilaç markalarını iyi bilmesiyle övünür. Hastaneyi sevmemesi de orada kalmak istemediğinin kanıtıdır. Hastanede yardımcı hemşire olarak çalışan bir karakter de Selda Hemşiredir. Orhan bu karakter sakınmaya çalışır. Ona göre Selda Hemşire insanların zayıf noktasını bulan ve bunları dedikodu malzemesi yapan biridir. Duygularını saklamaya çalıştığı Selda Hemşire ise bu

duruma en iyi örnek niteliğindedir. Yapıtın başında Orhan'ın Ece'yi gördüğü ilk anda aşık olması ve bunu Selda Hemşireden saklamaya çalışması Orhan'ın bu karaktere karşı çekingenliğini göz önüne serer. Bu uzam , odak figür üzerinde bıraktığı etkilerden dolayı hem esenlikli hem de esenliksiz bir nitelik taşımaktadır. Yeni bir kıza aşık olmasından ve onda değişik, anlam veremediği duygular uyandırmasından dolayı esenlikli ancak bu duygularını orada çalışmakta ve hastanede dedikodu yapmasıyla, doktorların arkasından konuşmasıyla bilinen Selda Hemşire'den saklamaya çalışmasından dolayı esenliksiz bir uzam olarak düşünülebilir." Aslında Ece'nin yanından bir an olsun ayrılmak istemiyordum ve içinde kıpırdayan o tatlı duygunun sürmesi için de her şeyi yapardım ancak Ece'den etkilendiğimi bakışlarımdan, duruşumdan, dokunuşumdan çoktan fark etmiş olan merak böceği Selda Hemşire'ye daha fazla açık vermek istemiyordum.(Gülsoy,19)" Nöbeti bittiği halde Ece'nin yanından ayrılmak istemeyen Orhan figürünün duygularını saklama çabası içinde olmaktan kaynaklanan rahatsızlığının neden Selda Hemşire'den kaçma isteğine bağlanabilir.

" Ağızından dökülen kelimelere ait oldukları duyguların mükemmel cisimleri olarak kulağıma ulaşıyor zarif titreşimler halinde kulak zarımdan geçerek bir "Alice Harkialar Diyarında" dekorunu andıran çekiç, örs, üzengiye çarpıyor ve salyangozun içinden geçerek beynimin eskiden başka işlerle görevli olan ancak o sabahtan başlayarak Ece Karabey'e ait anıların düşüncelerin, duyguların ve zihinsel nesnelere ulaşacağı bölgeye varıyorlardı.(Gülsoy, 10)"

Orhan 'ın ruh halinin Ece'yi gördüğü anda bu denli değişmesi ise bu yapıtın neden esenlikli olduğunu kanıtlar. Orhan yaşamı boyunca uzun bir aradan sonra ilk defa bu denlicesine aşık olmuştur. Ece'nin ağızından çıkan kelimelerin hareketini detaylı ve

kusursuzca tarif etmesi geçirdiği zamandan da keyif aldığını gösterir. Ayrıca “ Alice Harikalar Diyarı “ nda gibi hissetmesi de bunun bir kanıtıdır.

Yapıtın son kısımlarda ise Tunç, Orhan’ın yengesinin evine Orhan’ın ricası üzerine gelir. Orhan’ın Tunç’u çağırmasının nedeni kuzeni Sarp’dır. Sarp küçüklüğünden beri Orhan’a göre değişimi alışagelmemiş hareketler sergiler. Son zamanlarda ise kontrolden çıktığını düşünür. Bu yüzden Tunç’u teşhis koyması için eve davet eder. Orhan’ın teşhisi kendi koymamasının nedeni akrabalık ilişkisini nde tutmak istememesi olarak düşünülebilir. Tunç’un Sarp’a koyduğu şizopital kişilik bozukluğunu Orhan’a aıkladken gerçeklik algılarındaki farklılık dikkat çeker.

” Zaten bu işaret meselesinde düğümleniyor her şey. Beyin bir işaret okuyucuya benzer Orhan. Algıladığı tüm işaretlere anlam yüklemeye çalışır, işaretler arasında ilişkiler bulur, bunları yaparken de zevk alır yani dopamin salgılar.... ama işte hasta bunları birbirine bağlamaya çalışır. İçin kötü kısm ise bağlar da. Ama mantıksal olarak değil, kimyasal olarak mantık arkadan gelir(Glsoy, 173).”

Tunç’un koyduğu bu teşhis yapıtın ilerleyen bölümlerinde Orhan’ın maketine baktığı sıralarda yaşadığı duruma birebir uymaktadır. Orhan yapıtta birden bire ağır düşünceler içine girer ve bütün olayları birbirine bağlama gereksinimi duyar. Ece ile tanıştığı ana kadarki bütün olayları mantıksız bir biçimde birbiri ile birleştirir. Birleştirirken de halisnasyonlar görmeye başlar. Tunç’un koyduğu teşhisin belirtilerini gösterir. Bu teşhis tıp dünyasında ise şöyle aktarılır.

“şizofreni; kişinin düşüncesini, hareketlerini, duygularını ifade şeklini, gerçeği algılamasını çarpıtan ve kişinin diğerleriyle ilişkilerini bozan ciddi bir beyinsel rahatsızlıktır. şizofreni kişinin neyin gerçek neyin hayali olduğunu

anlayamadığı bir zihinsel hastalık, bir psikozdur. Zaman zaman psikotik rahatsızlığı olanlar gerçekte ilişkilerini kaybederler. Dünya kafa karıştırıcı düşünceler, görüntüler ve sesler karmaşası gibi görünebilir. Şizofrenlerin davranışları çok garip hatta şok edici olabilir. Hastalar gerçekte ilişkilerini kaybettiklerinde oluşan ani kişilik ve davranış değişikliklerine psikotik epizod adı verilir.(1)

Orhan Ece ile tanıştığı küçük zaman dilimini adeta bir film şeridi gibi görür ve hepsini birbirine bağlar. Bu bağlamda herhangi bir mantık yoktur sadece birbirine bağlanmıştır ve Orhan'da yaşanan bu olaylar silsilesini hem Ece'nin gözünden hem de kendi gözünden görür. Yapıtın bu bölümde uzamsal mantık kalmaz. Yapıtta bütün olaylar birbirine bağlanma üzerine kurulmuştur ve herhangi bir mantık içermez. Emily kendini birden göz ameliyatı operasyonun içerisinde bulur. Turhan Hoca'nın normalde tiyatro sahnesinde olmaması gerekir ancak operasyonu yürüten doktor olarak belirir. Ameliyata başlayacağı sırada ışığın yeterli gelmemesi sonucunda seyircilerin hepsinin çakmaklarını yakar. Bunun üzerine Turhan Hoca'nın da iyi ki çakmakları atmamışız Orhan demesi şizofrenik sancının son noktaya geldiğinin bir kanıtıdır. Orhan herkesi zihninde bir tutmak ister. Orhan zihninde bütün olayları bağdaştırmaya çalışır.

2.2 Orhan'ın Yengesinin evi:

Yapıtta bir hayli önemli olan uzamlardan biri ise Orhan'ın yengesi ile kuzenin kaldığı evdir. Odak figürün bu uzamda bulunma nedeni sorumlu hissettiği aile görevidir. Bu görev kuzeni Sarp'ı kapsar. Orhan yengesi yaşlandığını ve artık öleceğini hissettiği için bu uzamda bulunması gerektiğini düşünür. Yengesinden sonra Sarp'ın tek yakını olduğu için kendini ona karşı sorumlu hisseder. Orhan bu

evde hep olumlu karşılanır. Bu uzam her gittiğinde hediyesiyle, eli kolu dolu gider. Yengesi de bu durumdan oldukça hoşnuttur. Orhan'ın kuzeni olan Sarp ona karşı ilgisizdir. Bunun nedeni yengesinin erken yaşta tükenmiş olmasıdır. Bu durum Orhan'ın babası ile amcasının, amcasının bir hatası sonucu trafik kazasında ölmesinin sonuçlarından biri olarak görülmektedir. Yengenin Orhan her geldiğinde bu konuyu açması da bu olayın etkisinden kurtulamadığını , ölen eşini bir şekilde yaşatmak istediğini gösterir. Bu uzamı değerli kılan diğer karakter ise Sarp'dır. Sarp, Orhan'ın hastaneden arkadaşı olan Tunç'un koyduğu teşhise göre şizopital kişilik özelliği taşımaktadır. Şizopital kişilik taşıyan hastaların da teşhise göre gerçeklik algısı normalden farklı ve çok yönlüdür. Sarp'ın bütün gün küçücük odanın içinde otuz yedi ekran televizyonun karşısında volta atması onun hastalığına bağlı değişik hareketleri örnekler niteliktedir. Ayrıca Sarp'ın durmadan "Orhan biz bir romanın içinde yaşıyoruz.(Gülsoy, 31)" demesi onun gerçeklik algısının alışılmışın dışında geliştiğini göstermektedir. Odak figür, Başlarda Ece'nin verdiği heyecana kapıldığından dolayı Sarp'ın bu söylediklerine kulak asmaya da yapıtın ilerleyen kısımlarında Sarp'a hak verecek dediklerine katılacaktır. Bu kulak asmayışı Ece'nin Orhan'ın hayatındaki rolünü gösterir. Orhan daha önce öncelik verdiği kendini ona bakmak, sahip çıkmak sorumluluğunu taşımak zorunda hissettiği insanı Ece'nin hayatına girmesiyle ikici plana atarak ona duyduğu sevgiyle önemi gösterir. Ayrıca kayboluştan sonra Sarp ile tıklılı kaldığı bu ev ona eski hisleri uyandırmayacak aksine hatırlamak istemediği içinde bulunmaktan çekindiği bir uzama dönüşecektir.

2.3 Tiyatro:

Orhan'ın bu uzamda bulunma sebebi Ece'nin hastaneden ayrılmadan önce kendisine, oynadığı bir tiyatro biletini bırakmasıdır. Kendisine Ece tarafından bilet bırakıldığını Selda Hemşire'den öğrenen Orhan tiyatroya gider. Odak figür, "Tiyatro" uzamına Ece'yi bir daha görebilme onunla bir şeyler yaşayabilme umudu ile gitmiştir. Orhan tiyatro uzamını bira kasvetli bulur. Tavanın akmış olduğunu, koltukların döşemesinin özensiz, plastiklerden yapıldığını fark eder. Bu düşünceler ona Ece karakterinin iyi bir oyuncu olmadığı düşüncesini çağırıştırır ancak Ece'ye karşı hissettikleri her defasında bu düşünceleri bastırır ve arka plana iter. Tiyatroyu izlerken birbirinden farklı ruh hali içine girer ve çift kişilikli biri gibi davranır. Bu durum Orhan karakterinin ruhsal yapısı hakkında bilgi verir. Onun yapıtın başında ne kadar soğukkanlı, yaptığından emin biri olarak gözükse de aslında ruhsal bir sıkıntısı olduğunu düşündürür. Bu nedenle tiyatro uzamındaki gerçeklik algısı diğerlerinden farklıdır çünkü bu uzamda Orhan'ın yaşadığı yoğun duygusal değişim dikkat çeker. Bu duygu kimi zaman Ece'ye kimi zaman ise Ece'nin tiyatro da oynadığı Emily karakterinedir. İki karaktere karşı farklı duyguları aynı anda yaşamaya çalışan Orhan bu uzamda değişik davranışlar sergiler." Adam şehvetle öpüyordu. Emily'yi. Sanki biz orada değildik. Geriliyordum ama salt kıskançlık değildi; bir yandan da hoşuma gidiyordu izlemek. Bunun doğru bir şey olmadığını söylüyordu aklım ama bedenimin tepkileri beni korkutuyordu.(Gülsoy, 41)" Orhan'ın bedeninden korkar çekingen tavrı da onun ruh sağlığının değişiklik gösterdiğini kanıtlamaktadır. Bu uzamda Orhan'ın değişik tavırlar sergilemesi , olduğundan farklı bir kişi olarak davranması odak figürün farklılaştığını düşündürür. Tiyatroda alışıla gelenden farklı davranışlar sergilemesi , insanların Ece'nin tiyatro oyununu hor görmesi üzerine onlara nefret

duyması bu değişimin bir kanıtıdır. Bu uzamdaki sapmalar daha çok Orhan'ın iç dünyasında Ece'ye bir yer bulma arayışı çevresinde verilmiştir.

2.4 Ece'nin Evi:

Odak figür olan Orhan oyun sonrası kendisini Ece'ye göstermek, geldiğini belli etmek amacıyla kulise gider. Bu bekleyiş onun Ece ile tanışmasını sağlar. Bu tanışma Ece'nin evine geçiş kapısı olduğundan uzamın başlangıç noktasıdır. Aynı zamanda yapıt için kırılma noktası olarak adlandırılabilir çünkü Orhan'ın uzun süredir hayal ettiği şey olan Ece ile yakından tanışma fırsatı eline geçmiştir. Bu uzam Orhan için yine hem esenlikli hem de eseniksiz bir uzamdır. Bu uzamda Orhan'ın Ece ile beraber olması ona mutluluk verir. Uzun zamandan sonra aradığı aşkı bulması bu uzamı esenlikli yapar ancak Orhan bu uzamda bulunduğu süre boyunca hep bir tedirgin olur. Birden fazla “deja vu” yaşar. Bu durumu yaşaması onu rahatsız eder çünkü daha önceden bildiği ancak hatırlayamadığı bir yerde olması onu huzursuz yapar. Ece'nin anılarını paylaşması ve bunu anıların hüznü, kasvet dolu olması da yine bu uzamı eseniksiz yapmaya yeter. Bu olaydan sonra ise Orhan tamamen duygularının esiri haline gelir. Orhan'ın bu içgüdüsel davranışı bu uzamın oluşumu doğrudan etkiler.” Tavanlar yüksek olduğü için yüz küsür kişinin bir saat boyunca bunalmadan oyunu seyretmesi mümkün olabiliyordu. En azından farklı bir yerde olduğü hissi veriyordu insana. Ece'nin sesini duyuyordum dikildiğim yerden. Neşeliydi. (Gülsoy, 64)” Orhan'ın daha önce Ece ile konuşmamış olması onu sadece “hastane” uzamında görmüş ancak sesini duyduğü anda tepki verip tanıyabilmesi okuyucunun aklına bu iki figürün daha önce tanışmış, hiç olmazsa bilinç altında birbirleriyle ilgili bir fikre sahip oldukları düşüncesini getirmektedir. Oyun sonrası Ece ile yakınlaşan ve geceyi Ece'nin evinde geçiren Orhan hayatındaki en güzel anını yaşadığı izlenimi verir. Ece ile yakınlaştıklarında Ece'nin sol göğsünde yer alan akrep

dövmesinin altında bir kitle olduğunu hisseder. Bu kitlenin önemli bir şey olabileceğini ,kansere kadar gidebileceğini düşünse de bu olumsuz düşünceyi aklından bir an önce çıkarmaya çalışır. Bu davranışı aslında kötü bir olayın, yaşanmasını istemediği bir olayın oluşabileceği ipucunu verir ona. Bu nedenle sadece düşünmemeye çalışır. Sadece anı yaşamaya odaklanır. Onun sevgiye açlığı burada ilk kez yansıtılır. Odak figür, devam eden günün içinde Ece'nin anılarını dinler. Ece annesinin nasıl zorluklar çektiğinden ve ilk sevgilisinden bahseder. İlk sevgilisinden söz ederken Orhan'a birkaç kez ona çok benzediğini söyler. Benzettiği kişi ilk sevgilisi olan Haldun'dur. Odak figür bundan rahatsızlık duysa da Ece'nin hayatında önemli bir yeri olmasına nedeniyle bu durumu göz ardı edebileceğini hissettirir. Ece ona, annesinin bakmak zorunda olduğu Alzheimer hastası olan Bedia Teyze ve arada sırada uğrayan oğlu Halis Bey'i anlatır Orhan'a. Anılarından bahsederken yer yer duraksayan Ece bir albüm gösterir. Orhan albümde Ece'nin annesine çok benzediğini fark eder. Fotoğraftaki kadının giydiği kıyafet de yengesinin kıyafetine benzer. Hatta evde aynısı olduğuna oldukça emindir Orhan. Bu durum yapıttaki önemli düğümlerden birini oluşturur, ayrıca yapıtın ilerleyen kısımlarında odak figür aynı albümü yengesinin evinde görür."Elimde Ece'nin annesinin kılığına girerek çektiği fotoğrafları özenle yerleştirmiş olduğu albüm, öylece kalakalmıştım. Rastlantıdır benzer albümlerden binlerce var diyerek boşuna avutuyordum kendimi işte oydu .Ece'nin gösterdiği albüm.(Gülsoy, 179)". Orhan'ın gerçekleri kavrayış aşamasında dönüm noktalarından biridir bu çünkü şüphe duyduğu duruma karşı elle tutulur bir kanıt görevi görmüştür bu albüm. Ece'nin bilinçaltına kötü, esenliksiz bir biçimde yerleşen bu hisar uzamı Ece'nin betimleyiş biçiminden dolayı Orhan'a da esenliksiz bir uzam izlenimini verir. Bunun en büyük örneği Ece anlatırken pür dikkat dinlese de arada hayal ettiği uzamı teyzesinin evine benzediğini düşünmesidir. Teyzesinin evinin

esenliksiz kısmını Ece'nin küçükken kaldığı eve benzetir. Bu yüzden odak figür ne zaman aklına gelse bu fikirden kurtulmaya çalışır. Bu olay Orhan'ın gözünde Ece'ye sımsıkı sarılmasının önemli bir nedenidir. Ne zaman Ece bu anılarından bahsedip duygulanıp ağlayacak olsa Orhan'ın Ece'ye sımsıkı sarılması bu bağlamda değerlendirilebilir."Sarıldım. Sıkı sıkı sarıldım. Hafif sigara kokusu sinmiş saçlarına gömdüm burnumu.(Gülsoy, 114)". Aynı cümlelerin kitapta sık sık tekrarlanması da bu düşüncenin ve duygusal etkinin odak figür için anlamsal önemini gösterir. Orhan'ın sevgiye ne kadar muhtaç olduğunu, sevgiyi bulduğu kişi olan Ece'yi sahiplenmesini gösterir. Ayrıca ne zaman Ece'ye sarılsa o anı daha önce yaşadığını düşünür bu yapıttaki "deja vu" yeniden yaşanmışlık hissini tekrarlarından sadece bir tanesidir. Orhan'ın zihninin bu kokuyu bir yerden tanıyarak tepki vermesi Ece'nin Orhan'ın geçmişindeki, yerini tekrar tekrar sorgulatici niteliktedir.

Orhan'ın Ece'nin evinde geçirdiği o kısa süre, onun için o evi huzurlu bir ortam haline getirmiştir. Başından beri o eve ait olduğunu, oradan çıkmasının gerekmediği, işinin veya Sarp'ın herhangi bir önemi kalmadığını düşünen Orhan geçirdiği birkaç günün ardından hastaneye uğramaya karar verir ve her şeyin değişmiş olduğunu görür. Hastanedeki bütün odaları moloz yığınları içinde bulur. İşini kaybettiğini artık işsiz olduğunu anlar. Hastaneyi gezmeye karar verdiğinde Sarp'a teşhis koyan Tunç'u görür. Tunç'un da hayatında değişiklikler olduğunu, eşinden ayrıldığını öğrenir. Evinden ayrıldığı kısa süre içerisinde tanıdığı çoğu kişinin hayatının yerle bir olduğunu fark eder. Ece'nin evine geri dönmeye çalıştığı anda ise içinde kötü bir his uyanır. Burada Orhan'ın gerçeklik algısının normale döndüğü algısı uyanmaktadır. Kapıcının Orhan zili çaldığındaki tepkisi de ters giden bir şeyler olduğu çağırıştırır. Başka bir insanın tepkisini görmek o anın gerçek olduğunu, gerçeklik izleniminin daha kalıcı olduğunu düşündürür. Farklı bir ruh haline girdiğini düşünür odak figür. Bu

izlenime kapıldıktan sonra Ece'nin oyununu izlediği tiyatroya gider ve tiyatronun neredeyse terk edilmiş olduğunu görür. Tiyatronun terk edilmiş olabileceği düşüncesi onu mahveder ve bunun üzerine içeri girmeye karar verir. Ierisinin bomboş yığınlar içerisinde olduğunu fark eder. Tiyatronun içinde biriyle karşılaşır . Başlarda peşinden gitmek istemese de içinde bulunduğu durum onu gördüğü kişinin peşinden gitmesini sağlar ve bu sırada Zeynep ile karşılaşır. Zeynep'in yoğun isteği üzerine babasını tedavi eder ve ilaç yazar. Zeynep'i bir yerden tanıdığını düşünür. Başlarda gördüğü her şeye bir anlam yüklemeye alırsa da Zeynep'in ona verdiği çay ile kendinden geçer ve halisnasyonlar görmeye başlar. Onu oradan kurtarıp çeken taksi şfr ile dertleşen Orhan Ece'nin evine gitmeye karar verir. Evine gittiği sırada camda bir silüet görür silüetin kendisi olduğunu fark eder ve emin olmak için gördüğü silete dilini çıkarıp oynatır. Bu hareketi yaptığı anda yapıtta birçok kez yaşamış olduğu "deja vu" yaşar çünkü bir kaç gün önce Ece'nin evindeyken camdan baktığı sırada ona dil çıkarıp korktuğu içeri giren Orhan aslında kendisine dil çıkardığını fark eder. Bu olay Orhan'ın bütün gerçeklik algısını bozar niteliktedir çünkü birkaç gün önce korktuğu şey gerçeğe dönüşmüştür. Odak figür küçük bir roman içerisinde yaşadığını düşünür.

Kitap bir sonraki bölümde ise direk yengenin cenazesinden başlar. Yengenin lm Orhan'ın hayatında başka şeylerin de değiştiğini gösterir. Hayatı, gerçeklik algısı yavaş yavaş değişmektedir. Bu ölümden hiç etkilenmeyen Sarp ile konuşmaya başlar Orhan. Sarp'ın gerçeklik algısını öğrenmek ister. Sarp'a göre boşluklardan, hiçlikten oluşan bir hayat yaşamaktadırlar." Bizi oluşturan atom denilen şeyin büyük bir kısmı boşluk. Boşlukların toplamıyım ben. Ne oldu şimdi? Ben neyim diye sordum , cevap boşluk ıktı.(Glsoy, 163)" Sarp'ın bu tasviri onun gerçeklik algısının bir hiçten olduğuğunu gösterir. Başlarda bu Sarp'ın bu teorisi Orhan'a mantıklı gelmese

de sonra bu teoriyi benimsemesi Orhan'ın yapıt ilerledikçe Sarp'a benzediđini dūřündürür.

Orhan gerçeklik algısını sorgulayış evresine girdiği zaman bir maket yapma kararı alır. Sarp ile yaptığı uzun konuşmanın ardından kendini Sarp'ın dūřüncelerine teslim eder ve nasıl bir romanın içinde olduğunu algılamaya çalışır. Bu algıyı da evde bulduğu bütün nesnelere kullanarak bir maket oluşturarak ortaya koyar. İlaç kutuları, kibrit kutuları, tuvalet kağıtları... İnsanların yüzlerini gazete kağıdından yapar. Bu makete günlerini vermesi, çok özenerek yapması akıl sağlığının durumuyla ilgili bir düğüm oluşturur. şizofrenlerin göstermiş olduğu bir özellik olan "takıntı" hali odak figürün davranışlarında kendini gösterir. Günlerce , haftalarca evdeki, her řeyi kesip kırıp maket yapması bu takıntının bir sonucu olarak değerlendirilebilir. Ayrıca bunu yaparken büyük bir haz duyması da bir kez daha akıl sağlığının pek yerinde olmadığını dūřündürür. Maketindeki yan figürleri yan figürleri yaparken kullandığı gazete kağıdında resimleri kesip yapıştırmaktadır. Tavernadaki bir grubu yaparken ailesini öldüren bir seri katilin ailesiyle beraber aynı masada olduğu bir uzam kurgular. Bunu yaparken kendini eğlendirmesi gerektiğini söylemesi de ruh sağlığının yerinde olmadığını kanıtlar niteliktedir."Sudan bir sebepten dolayı tüm ailesini pompalı tüfekte öldürdükten sonra şeytana uydum affedin diyen bir katille, öldürmüş olduğu ailesini aynı sofrada bir araya getirmiştim. Tabii bunlar iřin tuzu biberiydi. Asıl amaca giden yolda kendimi eğlendirmek için ürettiğim küçük oyunlardı.(Gülsoy, 1999) "

Haftalarca uğraştığı maketi bitirdikten sonra oturduğu evin içini yapmadığını fark eden Orhan bütün maketi bozup küçük parçalara ayırıp evdeki bütün düzeni yeniden oluşturur.. Kendine yukarıdan bakar. Buradaki kendine yukarıdan bakma durumu "roman içinde yaşama" olgusunu destekler durumdadır çünkü Orhan adeta

“üst bir varlık” gibi insanları düzenlemiş, kurgulamış kendisi dahil herkese yukarıdan bakarak tasarlamıştır. Her şeyi adeta bir yazar gibi kurgulamıştır.

Kendini iyileştirmeye çalışan Orhan, maketlerle kurduğu hayal dünyasından çıktıktan sonra kendisini televizyonun karşısında bulur ve televizyonda izlediklerinin tanıdık şeyler olduğunu düşünür. Sonra fark eder ki buradaki görüntüler Ece'nin anlattığı anılardaki ev ile aynı. Kurduğu hayal ile izledikleri birebir bağdaşır. Ekranın hiç değişmediğini düşündüğü , gözlerini ekrandan almaya çalıştığı anda aslında televizyonun fişe hiçbir zaman takılı olmadığını fark eder ve dehşete kapılır. Burada Orhan'ın kendi durumdan tamamen emin olduğu , şizofreni olduğunu anladığı düşünülebilir.

Orhan kitabın başında defalarca bahsettiği gibi yalnız yaşayan bir figürdür. Kafasında Ece'yi yaratması da bunun bir sonucu olarak adlandırılabilir. Bu karakteri yaratarak hayatındaki büyük boşluğu kapatmaya çalıştığı düşünülebilir. ” hayatımın her küçük parçasını inanılmaz bir ışıkla aydınlatmaya başlamış olan bu kadın(Gülsoy 46)” olarak tasvir edilen Ece'yi yeni tanımış olmasına rağmen bu kadar bağlanması da bunu kanıtlar niteliktedir.

Yapıtta birçok kez tekrar eden ayna sembolü ise Orhan'a göre yazarın romanında kendini görmeye çalıştığı bir eşyadır ancak ayna yapıt boyunca gerçekleri yansıtmıştır. Orhan maketi yapmaya başladığında aynanın içinde kendisine bakan bir çift göz olduğunu düşünmüştür. Ayrıca kendi silüetine bakmaya çalıştığı anda Ece'yi görmüştür. Ayna, gerçekleri, olayları olduğu gibi yansıtma görevindedir. Karanlığın aynasında kalıbının kullanılmasının nedeni ise Orhan'ın kalbinin yerinde karanlık bir boşluğun bulunmasıdır. Orhan bu karanlık yüzünden gerçekleri sadece buğulu bir ayna olan karanlığın aynasından baktığı zaman algılayabilmektedir.

3. Sonuç

Roman bir sűrű uzam ve karakter űzerine kurulmuřtur. Karakterler uzamdaki deđiřiklikler sonucu gerçekliklerden etkilenirler. Uzam ve dolaylı olarak karakterlerin yarattıđı algılar yaptta birçok kez farklılık gűsterir. Bűtűn bir roman boyunca “Biz bir romanın içinde yařıyoruz Orhan” diyen Sarp’ın gerçekliđi aslında her řeyi bir űst varlıđın yűnetmesi, olayları kurgulaması űzerine kuruludur. Sarp için gerçeklik geređinden fazla acı verici olduđu için bir romanın içinde olma hissi daha gűvenli ve huzurludur. Bu řekilde yařamak bařka biri tarafından yűnetilme , yazarın istekleri dođrultusunda hareket etme ve onun istediđi řeyler iřıđında yűn bulabilmektir. Sarp’a gűre paradoks tam bu sırada bařlar űnkű Sarp romanın içinde olduđunu anlayanın delirmiř olarak nitelendirildiđini savunmaktadır. Bűyle olduđu için de hikayeye eskisi gibi devam edemezler. Romanın en bűyűk űzelliklerinden bir budur aslında. Paradoks içinde paradoks yaratır. Romanın gerçek olmadıđını bilen okuyucuyu kendisinin de bir paradoksun içinde olduđunu dűřűnűr. Murat Gűlsoy’un yaptta yaratmıř olduđu bu ikili paradoks sadece yapttaki karakterlerin deđil okuyucunun da gerçeklik algısını etkiler. Yaptta birçok sahneyi hızlı bir řekilde veren Murat Gűlsoy ilerleyen kısımlarda Ece’nin kayboluřu ile bilinçaltımızda yer eden bu uzamların gerçeklik algısıyla oynar. Bu, kurgu içinde kurguda gűze batan olaylardan biri olarak alınabilir. Bu durum hem bu paradoks ile hem de tiyatro ile sađlanmıřtır. Tiyatro da yaptın içindeki bir kurgudur. Bu nedenle aslında “Ece” karakteri Orhan’ın bir kurgusudur.

Eserdeki çođu řeyin birden kayboluřu okuyucuda bűyűk bir deđiřim duygusu uyandırır. Gerçek olarak tasvir edilen bu karakterlerin de aslında gerçekle bir

bağlantısı olmadığı düşünülür ancak yapıtın başına bakıldığında Orhan'ın en başından beri hayatın gerçekliğinden anladığı kavramlar “Var oluş” ve “Yok oluş” olduğu görülür. Yani bütün yapıt ayrıca bu iki temel unsur üzerinden incelenecek olursa Orhan'ın Ece'yi var ettiği gibi yok etmesi de oldukça olağandır. İhtiyaç duyduğu anda hayalini gerçekliğe taşıması ardından en mutlu olduğu zamanda yarattığı bu gerçekliği yok etmesi onun ruhsal durumunu yansıtmakta ver gerçeklik algısı hakkında bilgi vermektedir.

Odak figür yapıt boyunca güzel bir olay yaşadığı sıralarda aslında yolunda gitmeyen bir sürü olay ile karşılaşır. Ece'nin evinde kaldığı süre boyunca Ece'ye karşı hissettiği duygu birikimini içindeki “kara madde” olarak nitelendiren Orhan'ı bu duygunun aslında bir yandan onun vücudunda, kalbinde bulunmaması gerektiğini kabul eder. Bu kara madde ise Orhan'ın şizofrenisi olarak da düşünülebilir çünkü her şeyin başlangıcı olan o kara maddenin onu etkileyişi Ece'yi gördüğü zamanlarda gerçekleşir. Bu nedenle kara madde aslında Orhan'ın şizofrenisi olarak alınabilir .Bu olayların Orhan'ın kurduğu gerçekliği ya da “sahte gerçekliği” kaybetmesinden kaynaklandığı söylenebilir. Ayrıca eser boyunca anlatıcı kişi olan Orhan'ın hiçbir diyaloga girdiği görülmez, bütün olayları içinde yaşar. Bu olay okuyucuya iç sesin bir diyalog gibi kullanılışı izlenimi verir. Orhan'ın her şeyi içinde yaşaması, onun iç dünyasının sadece kendinden ibaret olduğu, gerçekliğinin kendi içinde saklı olduğunu gösterir. Murat Gülsoy'un Karanlığın Aynasında adlı yapıtında odak figür olan Orhan'ın gerçeklik algısı uzam ve diğer yan figürler olan Ece ve Sarp üzerinden okuyucuya aktarılmıştır. Bu aktarılış sırasında okuyucunun da gerçeklik algısı bir paradoks eşliğinde sorgulanmış kurgu içinde kurgu aracılığıyla yansıtılmıştır.

Kaynakça:

Gülsoy, Murat. *Karanlığın Aynasında: Roman*. İstanbul: Can Sanat Yayınları, 2010.

E-Psikiyatri - Nöroloji, Psikoloji, Psikiyatri Birlikteliği." *E-Psikiyatri - Nöroloji, Psikoloji, Psikiyatri Birlikteliği*. Web. 28 Feb. 2016.